

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (siedma komora)

zo 16. mája 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálna politika – Smernica (EÚ) 2019/1158 – Rovnováha medzi pracovným a súkromným životom rodičov – Jednorodičovská rodina – Rovnaké zaobchádzanie ako s dvojrodičovskými rodinami – Predĺženie materskej dovolenky – Článok 5 – Rodičovská dovolenka – Neprípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania“

Vo veci C-673/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Juzgado de lo Social nº 1 de Sevilla (Súd pre pracovnoprávne a sociálne veci Sevilla č. 1, Španielsko) z 28. septembra 2022 a doručený Súdnemu dvoru 27. októbra 2022, ktorý súvisí s konaním:

CCC

proti

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

SÚDNY DVOR (siedma komora),

v zložení: predseda siedmej komory F. Biltgen, predsedníčka druhej komory A. Prechal (spravodajkyňa), vykonávajúca funkciu sudkyne siedmej komory, a sudkyňa L. Arastey Sahún,

generálna advokátka: L. Medina,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) a Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), v zastúpení: M. Sánchez Jiménez a A. R. Trillo García, letrados,
- španielska vláda, v zastúpení: I. Herranz Elizalde, splnomocnený zástupca,

* Jazyk konania: španielčina.

– Európska komisia, v zastúpení: I. Galindo Martín a E. Schmidt, splnomocnené zástupkyne,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1158 z 20. júna 2019 o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom rodičov a osôb s opatrovateľskými povinnosťami, ktorou sa zrušuje smernica Rady 2010/18/EÚ (Ú. v. EÚ L 188, 2019, s. 79).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi CCC na jednej strane a Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (Všeobecný fond sociálneho zabezpečenia, Španielsko) a Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (Národný inštitút sociálneho zabezpečenia, Španielsko) na druhej strane vo veci, v ktorej INSS odmietol predĺžiť o šesťnásť týždňov materskú dovolenku CCC, ktorá spolu so svojím dieťaťom tvorí jednorodičovskú rodinu.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 92/85/EHS

- 3 Článok 8, nazvaný „Materská dovolenka“, smernice Rady 92/85/EHS z 19. októbra 1992 o zavedení opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci tehotných pracovníčok a pracovníčok krátko po pôrode alebo dojčiacich pracovníčok (desiata samostatná smernica v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS) (Ú. v. ES L 348, 1992, s. 1; Mim. vyd. 05/002, s. 110) stanovuje:

„1. Členské štáty prijímú potrebné opatrenia, ktorými zabezpečia, aby pracovníčky v zmysle článku 2 mali nárok na neprerušenú materskú dovolenku v trvaní najmenej 14 týždňov, poskytnutú pred a/alebo po pôrode v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo vnútroštátnou praxou.

2. Materská dovolenka ustanovená v odseku 1 musí zahŕňať povinnú materskú dovolenku v trvaní najmenej dvoch týždňov, poskytnutú pred a/alebo po pôrode v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo vnútroštátnou praxou.“

Smernica 2019/1158

4 Odôvodnenie 37 smernice 2019/1158 znie:

„Bez ohľadu na požiadavku posúdiť, či podmienky prístupu k rodičovskej dovolenke a podrobné náležitosti čerpania rodičovskej dovolenky by mali byť prispôsobené osobitným potrebám rodičov, najmä v znevýhodnených situáciách, sa členským štátom odporúča, aby posúdili, či by sa podmienky prístupu a podrobné náležitosti pre uplatňovanie práva na otcovskú dovolenku, opatrovateľskú dovolenku a flexibilné formy organizácie práce mali prispôbiť osobitným potrebám, napríklad potrebám osamelých rodičov, adoptívnych rodičov, rodičov so zdravotným postihnutím, rodičov detí so zdravotným postihnutím alebo dlhodobou chorobou či rodičov v osobitnej situácii, ako sú napríklad okolnosti týkajúce sa viacnásobného pôrodu a predčasného pôrodu.“

5 Podľa znenia článku 3 tejto smernice, nazvaného „Vymedzenie pojmov“:

„1. Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

- a) ‚otcovská dovolenka‘ je pracovné voľno pre otcov alebo pre rovnocenných druhých rodičov, ak sú uznaní vo vnútroštátnom práve a v rozsahu, v akom sú v ňom uznaní, pri príležitosti narodenia dieťaťa na účely poskytovania starostlivosti;
- b) ‚rodičovská dovolenka‘ je pracovné voľno pre rodičov, z dôvodu narodenia alebo adopcie dieťaťa na účely starostlivosti o toto dieťa;

...“

6 Článok 4 uvedenej smernice s názvom „Otcovská dovolenka“ stanovuje:

„1. Členské štáty prijímú potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby otcovia alebo rovnocenní druhí rodičia, ak sú uznaní vo vnútroštátnom práve a v rozsahu, v akom sú v ňom uznaní, mali právo na otcovskú dovolenku v rozsahu 10 pracovných dní, ktorú majú čerpať pri príležitosti narodenia dieťaťa pracovníka. Členské štáty môžu určiť, či sa otcovská dovolenka má čerpať čiastočne pred narodením dieťaťa alebo len po ňom, ako aj či sa môže čerpať vo flexibilných formách.

2. Právo na otcovskú dovolenku nie je podmienené požiadavkou na odpracované obdobie ani požiadavkou na určitú dĺžku pracovnoprávneho vzťahu.

3. Právo na otcovskú dovolenku sa priznáva bez ohľadu na pracovníkov manželský alebo rodinný stav, ako sú vymedzené vo vnútroštátnom práve.“

7 Článok 5 tej istej smernice s názvom „Rodičovská dovolenka“ stanovuje:

„1. Členské štáty prijímú nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie toho, aby mal každý pracovník individuálne právo na rodičovskú dovolenku v trvaní štyroch mesiacov, ktorú má vyčerpať pred tým, než dieťa dovŕši určitý vek, maximálne do veku ôsmich rokov, ktorý stanoví každý členský štát alebo kolektívna zmluva. Tento vek sa určí tak, aby sa zabezpečilo, že každý rodič môže účinne uplatniť svoje právo na rodičovskú dovolenku na rovnakom základe.

2. Členské štáty zabezpečia, aby boli dva mesiace rodičovskej dovolenky neprenosné.

...

8. Členské štáty posúdia, či je potrebné prispôsobiť podmienky prístupu k rodičovskej dovolenke a podrobné náležitosti na jej uplatňovanie potrebám adoptívnych rodičov, rodičov so zdravotným postihnutím a rodičov s deťmi so zdravotným postihnutím alebo dlhodobou chorobou.“

8 Článok 20 ods. 1 smernice 2019/1158 stanovuje:

„Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 2. augusta 2022. ...“

Španielske právo

Zákonník práce

9 Článok 48 ods. 4 Estatuto de los Trabajadores (Zákonník práce), v znení vyplývajúcom z Real Decreto Legislativo 2/2015, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores (kráľovský legislatívny dekrét č. 2/2015, ktorým sa schvaľuje konsolidované znenie Zákonníka práce) z 23. októbra 2015 (BOE č. 255 z 24. októbra 2015, s. 100224) (ďalej len „Zákonník práce“), stanovuje:

„Narodenie dieťaťa, ktoré zahŕňa pôrod a starostlivosť o dieťa mladšie ako dvanásť mesiacov, prerušuje výkon pracovnej zmluvy biologickej matky na šesťnásť týždňov, z ktorých šesť neprerušovaných týždňov bezprostredne po pôrode, ktoré sa musia čerpať na plný úväzok, je povinných na zabezpečenie ochrany zdravia matky.

Narodenie dieťaťa prerušuje pracovnú zmluvu iného rodiča, než je biologická matka, na 16 týždňov, z ktorých šesť neprerušovaných týždňov bezprostredne po pôrode, ktoré sa musia čerpať na plný úväzok, je povinných na plnenie povinností týkajúcich sa starostlivosti o dieťa, ktoré sú stanovené v článku 68 Código Civil (Občiansky zákonník).

...

Prerušenie zmluvy každého z rodičov z dôvodu starostlivosti o dieťa po uplynutí prvých šiestich týždňov bezprostredne po pôrode možno podľa vôle rodičov rozdeliť na týždenné obdobia, ktoré sa môžu kumulovať alebo prerušiť a vykonávať od skončenia povinného prerušenia po pôrode, až kým dieťa nedosiahne vek 12 mesiacov. Biologická matka však môže toto právo uplatniť skôr, a to až štyri týždne pred predpokladaným dátumom pôrodu. ...

...“

Všeobecný zákon o sociálnom zabezpečení

10 Texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social (prepracované znenie všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení), ktorý bol schválený prostredníctvom Real Decreto Legislativo 8/2015 (kráľovský legislatívny dekrét č. 8/2015) z 30. októbra 2015 (BOE č. 261

z 31. októbra 2015, s. 103291), v znení uplatniteľnom v čase skutkových okolností vo veci samej (ďalej len „všeobecný zákon o sociálnom zabezpečení“), v článku 177, nazvanom „Situácie, na ktoré sa vzťahuje ochrana“, stanovuje:

„Na účely dávky poskytovanej pri narodení dieťaťa na účely starostlivosti o dieťa, ktorá je upravená v tomto oddiele, sa za situácie, na ktoré sa vzťahuje ochrana, považujú narodenie, osvojenie, poručníctvo na účely osvojenia a umiestnenie do pestúnskej starostlivosti v súlade s Občianskym zákonníkom alebo občianskymi zákonmi autonómnych spoločenstiev, ktoré upravujú toto umiestnenie (za predpokladu, že v tomto poslednom prípade jeho trvanie nie je kratšie ako jeden rok), počas dovolení priznaných v týchto situáciách v súlade s ustanoveniami odsekov 4, 5 a 6 článku 48 [Zákonníka práce] a článku 49 písm. a), b) a c) [texto refundido de la Ley del Estatuto Básico del Empleado Público (prepracované znenie zákona o služobnom poriadku zamestnancov verejnej správy)]“.

11 Článok 178 všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení, nazvaný „Príjemcovia dávky“, stanovuje:

„1. Osoby, na ktoré sa vzťahuje táto všeobecná úprava, bez ohľadu na ich pohlavie, ktoré čerpajú dovolenku uvedenú v predchádzajúcom článku, majú nárok na dávku vyplácanú pri narodení dieťaťa určenú na starostlivosť o dieťa pod podmienkou, že splnia všeobecnú podmienku vyžadovanú v článku 165 ods. 1 a ďalšie podmienky stanovené právnou úpravou a preukážu tieto minimálne obdobia prispievania:

- a) Ak pracovník alebo pracovníčka nedovršila) vek 21 rokov v čase narodenia dieťaťa, v deň vydania správneho rozhodnutia o umiestnení do pestúnskej starostlivosti alebo o poručníctve dieťaťa na účely osvojenia alebo v deň vydania súdneho rozhodnutia o osvojení, nevyžaduje sa žiadne minimálne obdobie odvádzania príspevkov.
- b) Ak pracovník alebo pracovníčka dovršila) vek 21 rokov a nedovršila) vek 26 rokov v čase narodenia dieťaťa, v deň vydania správneho rozhodnutia o umiestnení do pestúnskej starostlivosti alebo o poručníctve dieťaťa na účely osvojenia alebo v deň vydania súdneho rozhodnutia o osvojení, minimálne požadované obdobie odvádzania príspevkov je 90 dní počas siedmich rokov bezprostredne predchádzajúcich začiatku dovolenky. Uvedená podmienka sa považuje za splnenú, ak dotknutá osoba subsidiárne preukáže 180 dní odvádzania príspevkov počas svojho pracovného života pred týmto dňom.
- c) Ak pracovník alebo pracovníčka dovršila) vek 26 rokov v čase narodenia dieťaťa, v deň vydania správneho rozhodnutia o umiestnení do pestúnskej starostlivosti alebo o poručníctve dieťaťa na účely osvojenia alebo v deň vydania súdneho rozhodnutia o osvojení, minimálne požadované obdobie odvádzania príspevkov je 180 dní počas siedmich rokov bezprostredne predchádzajúcich začiatku dovolenky. Uvedená podmienka sa považuje za splnenú, ak dotknutá osoba subsidiárne preukáže 360 dní odvádzania príspevkov počas svojho pracovného života pred týmto dňom.

2. V prípade narodenia dieťaťa je vek uvedený v predchádzajúcom bode vekom, ktorý dotknutá osoba dovršila v čase začatia dovolenky, pričom za referenčný bod na účely overenia potvrdenia minimálneho, prípadne požadovaného obdobia odvádzania príspevkov sa považuje dátum pôrodu.

...“

- 12 Článok 179 tohto zákona obsahuje príslušné pravidlá na určenie finančnej dávky, ktorá sa má vyplatiť.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 13 Dňa 5. novembra 2021 žalobkyňa vo veci samej porodila dieťa. Spolu s dieťaťom tvoria jednorodičovskú rodinu. Ako zamestnankyňa poistená v španielskom všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia požiadala INSS o priznanie materského.
- 14 Rozhodnutiami z 10. a 14. decembra 2021 jej INSS priznal dávku stanovenú týmto systémom na obdobie materskej dovolenky od 5. novembra 2021 do 24. februára 2022.
- 15 Dňa 22. februára 2022 žalobkyňa vo veci samej požiadala INSS o predĺženie tejto dovolenky o šesťnásť týždňov z dôvodu svojej rodinnej situácie osamelého rodiča. Na podporu tejto žiadosti uviedla, že španielska právna úprava upravujúca rodičovskú dovolenku vytvára diskrimináciu vo vzťahu k deťom narodeným v jednorodičovských rodinách v porovnaní s deťmi narodenými v dvojrodičovských rodinách, keďže na prvé uvedené rodiny sa nevzťahuje – tak ako v prípade druhých uvedených rodín – obdobie šesťnásť týždňov, počas ktorých sa v dvojrodičovských rodinách o dieťa stará iný rodič než biologická matka.
- 16 INSS a TGSS zamietli uvedenú žiadosť z dôvodu, že článok 177 všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení určuje rodičov, ktorí čerpajú rodičovskú dovolenku individuálne a s ohľadom na dodržanie podmienok požadovaných na priznanie predmetných dávok. V dvojrodičovských rodinách tak uznanie práva na rodičovskú dovolenku nie je automatické, keďže každý rodič musí individuálne spĺňať zákonné podmienky na priznanie uvedených dávok. Ak by sa teda biologickej matke dieťaťa narodeného v jednorodičovskej rodine priznala celková dĺžka rodičovskej dovolenky, na ktorú by mohli mať nárok rodičia z dvojrodičovskej rodiny (t. j. šesťnásť týždňov vlastnej dovolenky biologickej matky, ku ktorými sa pripočítava šesťnásť týždňov, ktoré sú priznané inému rodičovi než biologickej matke), predstavovalo by to diskrimináciu vo vzťahu k dvojrodičovským rodinám, kde nie je každému z rodičov automaticky priznané právo na rodičovskú dovolenku v trvaní šesťnásť týždňov.
- 17 Po zamietnutí žiadosti žalobkyne vo veci samej podala žalobkyňa žalobu proti INSS a TGSS na Juzgado de lo Social nº 1 de Sevilla (Súd pre pracovnoprávne a sociálne veci č. 1 Sevilla, Španielsko) – vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, s cieľom dosiahnuť predĺženie svojej materskej dovolenky spolu s dávkami na obdobie 32 týždňov.
- 18 Tento súd sa pýta na súlad španielskej právnej úpravy v oblasti rodičovskej dovolenky so smernicou 2019/1158 v rozsahu, v akom táto právna úprava nezohľadňuje osobitnú situáciu rodičov z jednorodičovských rodín, ktorí sú znevýhodnení v porovnaní s rodičmi z dvojrodičovských rodín, pokiaľ ide o zosúladenie pracovného a súkromného života, ako aj čas strávený starostlivosťou o dieťa.
- 19 Konkrétne sa pýta, či je uvedená právna úprava v súlade s touto smernicou, hoci vylučuje akúkoľvek možnosť predĺžiť obdobie rodičovskej dovolenky pre matku, ktorá tvorí jednorodičovskú rodinu so svojím dieťaťom, čím vzniká nerovnosť zaobchádzania medzi takouto matkou a dvojrodičovskými rodinami, ktoré majú prinajmenšom možnosť čerpať rodičovskú dovolenku v trvaní najviac 32 týždňov, z ktorých desať týždňov je určených výlučne na plnenie povinnosti oboch rodičov zabezpečovať starostlivosť o dieťa. Neexistencia ustanovení

v španielskej právnej úprave, ktoré by stanovovali opatrenia alebo podmienky zmiernenia pre jednorodičovské rodiny, by pre tieto rodiny viedla k skráteniu času stráveného starostlivosťou o dieťa v porovnaní s časom, ktorý môžu starostlivosti o svoje dieťa venovať rodičia z dvojrodičovskej rodiny, ak spĺňajú podmienky požadované v tejto súvislosti.

20 V dôsledku toho sa vnútroštátny súd pýta, či sa na jednorodičovské rodiny môže vzťahovať článok 5 ods. 8 smernice 2019/1158 v spojení s odôvodnením 37 tejto smernice, ktorý umožňuje prispôbiť podmienky prístupu k rodičovskej dovolenke a podrobné pravidlá jej poskytovania potrebám adoptívnych rodičov, rodičov so zdravotným postihnutím a rodičov s deťmi so zdravotným postihnutím alebo dlhodobou chorobou. Kladie si tiež otázku, či minimálne pravidlá Únie, ktoré majú členské štáty dodržiavať, zahŕňajú povinnosť vytvoriť právny rámec prispôbený osobitným potrebám jednorodičovských rodín, pokiaľ ide o rovnováhu pracovného a súkromného života.

21 Za týchto podmienok Juzgado de lo Social nº 1 de Sevilla (Súd pre pracovnoprávne a sociálne veci č. 1 Sevilla) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Je skutočnosť, že španielsky zákonodarca nezohľadnil v článku 48 ods. [4] [Zákonníka práce] a v článkoch 177, 178 a 179 [všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení] právnu úpravu, ktorá zahŕňa posúdenie osobitných potrieb jednorodičovskej rodiny, pokiaľ ide o rovnováhu pracovného a súkromného života, čo má vplyv na obdobie určené na starostlivosť o novorodenca v porovnaní s dieťaťom narodeným v dvojrodičovskej rodine, v ktorej majú obaja rodičia nárok na platenú dovolenku, ak obaja spĺňajú podmienky na priznanie dávky sociálneho zabezpečenia, v súlade so smernicou 2019/1158, ktorá ukladá osobitné posúdenie, týkajúce sa okrem iného narodenia dieťaťa v jednorodičovskej rodine, s cieľom určiť podmienky priznania rodičovskej dovolenky a jej podrobné náležitosti?

2. Majú sa podmienky čerpania dovolenky pri narodení dieťaťa, podmienky na priznanie finančnej dávky sociálneho zabezpečenia, ako aj úprava čerpania rodičovskej dovolenky, a najmä prípadné predĺženie trvania tejto rodičovskej dovolenky z dôvodu neexistencie iného rodiča, než je biologická matka, ktorá sa stará o dieťa, vykladať v prípade neexistencie osobitnej právnej úpravy španielskeho zákonodarcu voľným spôsobom v rámci pôsobnosti práva Únie?“

O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

22 Na úvod je potrebné pripomenúť, že prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý nesie zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní na účel vydania svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto, pokiaľ sa predložené otázky týkajú výkladu právneho predpisu Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť. Pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie platí prezumpcia relevantnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. októbra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, body 27 a 28, ako aj citovanú judikatúru).

23 Ako však vyplýva zo samotného znenia článku 267 ZFEÚ, požadované rozhodnutie o prejudiciálnej otázke musí byť „nevyhnutné“ na to, aby umožnilo vnútroštátnemu súdu „vydať rozsudok“ vo veci, o ktorej rozhoduje [rozsudok z 22. marca 2022, Prokurator Generalny (Disciplinárny senát Najvyššieho súdu – Vymenovanie), C-508/19, EU:C:2022:201, bod 61 a citovaná judikatúra].

- 24 Je teda nevyhnutné, aby vnútroštátny súd v tomto rozhodnutí výslovne uviedol skutkový a právny rámec, do ktorého zapadá spor vo veci samej, a aby aspoň v minimálnej miere objasnil dôvody výberu ustanovení práva Únie, o ktorých výklad žiada, ako aj súvislosť medzi týmito ustanoveniami a vnútroštátnou právnou úpravou, ktorá sa vzťahuje na spor, o ktorom rozhoduje. Tieto kumulatívne požiadavky týkajúce sa obsahu návrhu na začatie prejudiciálneho konania sú výslovne uvedené v článku 94 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora [rozsudok zo 4. júna 2020, C.F. (Daňová kontrola), C-430/19, EU:C:2020:429, bod 23 a citovaná judikatúra].
- 25 Okrem toho podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora ak je zjavné, že požadovaný výklad právneho predpisu Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o problém hypotetickej povahy, alebo tiež vtedy, ak Súdny dvor nemá k dispozícii skutkové a právne podklady nevyhnutné na užitočné zodpovedanie otázok, ktoré mu boli položené, Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. októbra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, bod 28 a citovanú judikatúru).
- 26 V prejednávanej veci vnútroštátny súd žiada Súdny dvor o výklad pravidiel práva Únie upravujúcich rodičovskú dovolenku, ktoré sú stanovené v smernici 2019/1158, a najmä v článku 5 ods. 8 tejto smernice v spojení s jej odôvodnením 37.
- 27 Pokiaľ však ide v prvom rade o uplatnenie *ratione materiae* článku 5 smernice 2019/1158 týkajúceho sa rodičovskej dovolenky, treba uviesť, že spor vo veci samej sa týka žiadosti o predĺženie materskej dovolenky o šesťnásť týždňov z dôvodu postavenia žalobkyne vo veci samej ako osamelého rodiča. Okrem toho sa zdá, že článok 48 ods. 4 Zákonníka práce a články 177 až 179 všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení, na ktorých súlad s týmto článkom 5 upravujúcim právo na rodičovskú dovolenku sa vnútroštátny súd pýta, podľa všetkého upravujú materskú alebo otcovskú dovolenku.
- 28 Pojmy „rodičovská dovolenka“, „otcovská dovolenka“ a „materská dovolenka“ majú v práve Únie presný a odlišný význam. Rodičovská dovolenka je totiž definovaná v článku 5 smernice 2019/1158 v spojení s jej článkom 3 ods. 1 písm. b) ako pracovné voľno pre rodičov v trvaní štyroch mesiacov z dôvodu narodenia alebo adopcie dieťaťa, aby sa oň starali, ktoré sa má čerpať pred tým, ako dieťa dosiahne určitý vek, čo môže byť až do veku 8 rokov. Pokiaľ ide o otcovskú dovolenku, tá podľa článku 4 tejto smernice v spojení s článkom 3 ods. 1 písm. a) tejto smernice označuje pracovné voľno v trvaní desiatich pracovných dní pre otcov, alebo prípadne pre osoby, ktoré vnútroštátna právna úprava uznáva za druhých rovnocenných rodičov, ktoré sa musí čerpať pri narodení dieťaťa na účely starostlivosti o toto dieťa. Napokon, ako uvádza článok 8 smernice 92/85, materská dovolenka je dovolenka pre tehotné pracovníčky alebo pracovníčky po pôrode v trvaní najmenej 14 týždňov, ktorá sa poskytuje pred pôrodom a/alebo po pôrode.
- 29 Súdny dvor okrem toho spresnil, že rodičovská dovolenka a materská dovolenka sledujú odlišné ciele. Zatiaľ čo rodičovská dovolenka sa poskytuje rodičom, aby sa mohli starať o svoje dieťa, a môže sa čerpať do určitého veku dieťaťa, ktorý môže dosiahnuť až osem rokov, cieľom materskej dovolenky je zabezpečiť ochranu biologických podmienok ženy a osobitných vzťahov medzi ženou a jej dieťaťom v priebehu obdobia, ktoré nasleduje bezprostredne po tehotenstve a pôrode, a zabrániť narušeniu týchto vzťahov kumulovaním povinností vyplývajúcich zo súčasného výkonu profesijnej činnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júna 2016, Rodríguez Sánchez, C-351/14, EU:C:2016:447, bod 44 a citovanú judikatúru).

- 30 Vzhľadom na spor vo veci samej, ktorý sa týka žiadosti o predĺženie materskej dovolenky, treba konštatovať, že vnútroštátny súd nevysvetľuje, z akého dôvodu žiada o výklad článku 5 smernice 2019/1158 týkajúceho sa rodičovskej dovolenky, ani súvislosť, ktorá existuje medzi týmto ustanovením a ustanoveniami vnútroštátneho práva, na ktoré sa odvoláva a ktoré upravujú materskú alebo otcovskú dovolenku.
- 31 Dňa 4. októbra 2023 predseda Súdneho dvora zaslal vnútroštátnemu súdu žiadosť o informácie, v ktorej ho vyzval, aby spresnil, či sa žiadosť žalobkyne vo veci samej týkala materskej, otcovskej alebo rodičovskej dovolenky. Za predpokladu, že by sa táto žiadosť týkala rodičovskej dovolenky, vnútroštátny súd mal spresniť úlohu a povahu zásahu INSS v rámci takejto žiadosti. V prípade, že sa táto žiadosť týkala materskej alebo otcovskej dovolenky, vnútroštátny súd bol požiadaný, aby spresnil, prečo je výklad článku 5 smernice 2019/1158 o rodičovskej dovolenke nevyhnutný na vyriešenie sporu vo veci samej.
- 32 V odpovedi na túto žiadosť o informácie vnútroštátny súd uviedol, že povaha rodičovskej dovolenky uvedenej v článku 5 smernice 2019/1158 a povaha platenej materskej dovolenky upravenej v článku 177 a nasl. všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení sú zjavne podobné a že materská dovolenka poskytuje privilegovanú právnu ochranu materstva. Okrem toho spresnil, že jeho návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka určenia, či španielska právna úprava v oblasti sociálneho zabezpečenia je v súlade so smernicou 2019/1158, keďže táto právna úprava neupravuje ani nestanovuje osobitnú situáciu jednorodičovských rodín, a to bez ohľadu na otázku týkajúcu sa odmeny za predmetnú dovolenku. Vnútroštátny súd tiež tvrdí, že odpoveď na jeho otázky je nevyhnutná na to, aby sa zabránilo systematickému odmietaniu práva na požadované predĺženie prostredníctvom striktného uplatňovania španielskej právnej úpravy, ktoré by mohlo poškodiť práva detí narodených v rodinách s jedným rodičom v porovnaní s deťmi narodenými v dvojrodičovských rodinách, ktoré majú podľa španielskeho práva možnosť čerpať 32 týždňov rodičovskej dovolenky.
- 33 Táto odpoveď vnútroštátneho súdu však neobjasňuje vzťah medzi sporom vo veci samej týkajúcim sa žiadosti o predĺženie materskej dovolenky upravenej článkom 48 ods. 4 Zákonníka práce a článkami 177 až 179 všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení na jednej strane a výkladom článku 5 smernice 2019/1158, ktorý priznáva každému rodičovi individuálne právo na rodičovskú dovolenku a spresňuje jeho pravidlá, na druhej strane. Článok 5 tejto smernice sa netýka materskej dovolenky, a teda neupravuje otázku predĺženia tejto dovolenky z dôvodu, že matka tvorí spolu so svojím dieťaťom jednorodičovskú rodinu, čo nemožno spochybníť údajnými podobnosťami medzi rodičovskou dovolenkou a materskou dovolenkou, ani rizikom striktného uplatnenia španielskej právnej úpravy, ktorá nezohľadňuje osobitnú situáciu jednorodičovských rodín.
- 34 Nie je teda preukázané, že článok 5 smernice 2019/1158 sa na spor vo veci samej uplatňuje *ratione materiae*. Výklad tohto ustanovenia teda nie je nevyhnutný na to, aby vnútroštátny súd mohol rozhodnúť o spore vo veci samej.
- 35 V druhom rade, pokiaľ ide o uplatnenie smernice 2019/1158 *ratione temporis*, treba uviesť, že podľa článku 20 ods. 1 tejto smernice boli členské štáty povinné prebrať ju do svojho vnútroštátneho práva najneskôr do 2. augusta 2022. V prejednávanej veci žalobkyňa vo veci samej 22. februára 2022 požiadala o predĺženie materskej dovolenky od 24. februára 2022, a to o šesťnásť týždňov.

- 36 Dátum podania tejto žiadosti, ako aj obdobie prípadného predĺženia materskej dovolenky, o ktorú ide vo veci samej, predchádzajú dátumu uplynutia lehoty na prebratie stanovenej smernicou 2019/1158. Navyše žiadna skutočnosť v spise, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, neumožňuje preukázať, že článok 48 ods. 4 Zákonníka práce a články 177 až 179 všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení boli prijaté s cieľom predvídať povinnosť prebrať ustanovenia tejto smernice týkajúce sa rodičovskej dovolenky.
- 37 V dôsledku toho, keďže v čase skutkových okolností vo veci samej lehota na prebratie smernice 2019/1158 neuplynula a táto smernica nebola prebratá do vnútroštátneho práva, nie je potrebné pristúpiť k výkladu jej ustanovení na účely konania vo veci samej (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. marca 2001, *Mazzoleni a ISA*, C-165/98, EU:C:2001:162, bod 17).
- 38 Treba teda konštatovať, že ustanovenia práva Únie, o ktorých výklad sa žiada, sa na okolnosti vo veci samej neuplatňujú ani *ratione materiae*, ani *ratione temporis*, takže otázky položené v rámci prejednávanej veci majú hypotetickú povahu.
- 39 Z toho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je neprípustný.

O trovách

- 40 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (siedma komora) rozhodol takto:

Návrh na začatie prejudiciálneho konania, podaný rozhodnutím Juzgado de lo Social nº 1 de Sevilla (Súd pre pracovnoprávne a sociálne veci Sevilla č. 1, Španielsko) z 28. septembra 2022, je neprípustný.

Podpisy